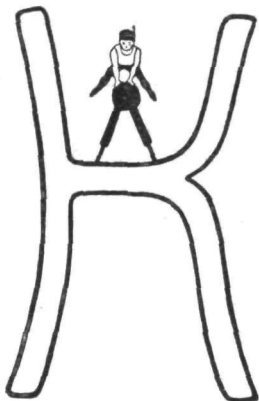

M. K.:

Kralj Matjaž.

I.

ralj Matjaž leži s svojo vojsko v hribih ob cesti, ki drži iz Laškega mimo Ljubljane proti Dunaju.

Dolenjevaški kovač Rojec je hodil po tej cesti, sreča ga gospod, ki vpraša kovača: »Kam greš?«

»Dela iskat,« mu odgovori Rojec.

»Pojdi z menoj, pri meni ga doboš,« pravi na to gospod.

»Rad grem z vami,« odvrne kovač.

Hodita skupaj po cesti dalje. Kmalu začneta iti v hrib, kjer je imel kralj Matjaž svojo vojsko zbrano. Čudovito mnogo dela je imel kovač Rojec pri Matjaževi vojski. Podkaval je konje, a v enem letu ni mogel vseh podkovati. Kakršen je bil prvi konj, takšen je bil zadnji — vsi so bili enake barve.

Ob letu vpraša kralj Matjaž našega pridnega in modrega kovača: »Ali boš še eno leto pri meni služil?«

»Rad bi ostal tukaj, le toliko prosim, da grem pogledat domov, kako je kaj pri mojih ljudeh,« pravi kovač.

Kralj Matjaž je zdaj posegel po tistih koscih, ki jih je kovač Rojec odščipal od žrebljev, s katerimi je konje podkoval. Vzame jih polno prgišče, jih izpusti kovaču v žep ter mu naroči: »Ne smeš pogledati, kaj imaš v žepu, preden ven ne prideš.«

Kovač Rojec je bil zanesljiv, moder mož. Radovednost ga ni trpinčila. Prišedši iz Matjaževe gore, seže šele v žep. Iz njega je prinesel kovač same zlatnike ali cekine. S temi novci si kupi manjše zemljišče in sezida kovačnico. Zdaj podkava konje bližnjim vaščanom Šentjurcem, Čemšanom, Hrastovcem.

V službo h kralju Matjažu bi bil še rad šel, a zdaj prav ne utegne — le njegova žena nosi vsak teden proti Ljubljani prodajat živež in se lahko ustavlja tudi v gori, kjer čaka vojnega povelja vojska kralja Matjaža.

II.

Gospod in lovec sta šla nekoč s psi na košute. Psi spode košuto in jo gonijo naprej. Ta dva sta nekaj časa čakala na košuto, da jo psi k njima pripode. Ko je le ni bilo, reče gospod: »Jaz grem domov, ti pa počakaj; ob enajstih psi košuto nazaj priženo, ti jo pa ustrelj.«

Ko je bil gospod odšel, pride k lovcu menih iz zemje po luknji.

»Koga čakaš?« vpraša menih lovca.

»Ob enajstih priženo psi košuto, da jo ustrelim,« pove lovec.

»Ne bo je danes ob enajstih, šele jutri ob enajstih jo priženo,« odgovori menih. »Pojdi z menoj, saj utegneš, boš kaj videl,« ga nagovarja menih.

Lovec je bil pri volji, da gre z njim. Šla sta potem v tisto luknjo, od koder je bil prej menih prišel. Nekaj časa hodita po temnem, pa kmalu se je pokazalo svetlo. Prideta pod zemljo, kjer je bila ravnina, v ozadju pa so štrleli strašno visoki snežniki, kakor so naš Triglav, Mangart, Veliki Stol, Storžič, Grintavec in Ojstrica. Po tej ravnini je strašno veliko vojakov: mož pri možu, konj pri konju, vse polno jih je bilo. V sredi med vojaki sedi pri mizi kralj Matjaž, njih poveljnik. Spal je, brada mu že v tretje raste okolo mize. Zraven ima sklede poveznjene, pod skledami pa meče.

Menih reče lovcu: »Primi za meč, a počasi ga vleci izpod sklede!«

Tedaj pa, kakor je za meč prijel, da bi ga premaknil, se je vsa vojska premaknila. Ko ga je napol ven potegnil, pravi menih: »Naglo ga ven potegni!«

Ko lovec meč naglo potegne izpod sklede, je bila vsa vojska pokonci in pripravljena za udar.

Pesem o zvončku.

*Pa zapel je snežnobeli zvonček
v skritem dolu: cin, cin, cin;
pa svaril ga je pomladni solnček:
Ne pozvanjaj, gizdalin,*

*da te ne začuje mala Minka,
ki gre ravno tam mimo!
Toda zvonček: tinka, tonka, tinka —
je zapel še bolj glasno.*

*Minka zvonček v dolu je uzrla
in izrula ga iz tal,
v okence ga je doma zaprla,
pa bo tam zdaj zdihoval.*

*K bratcem, sestricam tam na livadi
tožen gledal v lončku je:
vabil je vmladni solnček mladi
in smejal se zvončku je —*

Josip Kralj.

Maj je odšel . . .

Maj je odšel, in odšlo je veselje z njim,
a jaz ves sam v to zeleno daljavo strmim...

Rad bi, da klasilo bi žito, polja kras,
in solnce sijalo in ptički nam peli kratek čas...

Ceste me vabijo: pojdem s poletjem v dalj
in si pomladi in sreče bom poiskal.

Davorinov.

